

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Studiegården

NISSUMSKE ÅRBØGER

1958

NISSUMSKE ÅRBØGER

UDGIVET AF

NØRRE NISSUM SEMINARIUMS
ELEVFORENING

UNDER REDAKTION AF
GUNNER ERIKSEN (43)

1958

CHRISTENSENS BOGTRYKKERI

STRUER 1959

INDHOLD

ÅRET, DER SVANDT	
Af forstander <i>E. Høgel</i>	3
AFSKEDSTALE TIL PASTOR OVE NIELSEN	
Af forstander <i>P. C. Gjelstrup</i>	7
SVAR PÅ NÆRGÅENDE SPØRGSMÅL	
Af pastor <i>P. H. Lange</i>	12
»DET SPØGER — TRODS ALT!«	
Af <i>Knud Morsing</i>	15
MIT FORHOLD TIL PSYKOLOGIEN	
Af magister <i>S. A. Tordrup</i>	20
EDUCATION SECRETARY IN UNYAMWEZI	
Af <i>J. Corydon-Petersen</i>	26
SPÆNDINGEN UDLØST	
Af <i>Knud Brøndum Jacobsen</i>	31
GLIMT FRA ISRAEL	
Af <i>Elna Woodhead</i>	34
TRE TEGNINGER FRA EN LÆRERS HVERDAG	
Af <i>Henning Gantriis</i>	37
40-ÅRS JUBILARERNE	
Af <i>P. Madsen</i>	38
ÅRETS DIMITTENDER	
Ved <i>Gunner Eriksen</i>	41
AF ÅRETS DAGBOG	
Ved <i>J. Søndergaard Jacobsen</i>	43

Året, der svandt

Beretning ved årsmødet 1958

Af forstander E. Høgel

Ved denne beretning kommer småt og stort mellem hinanden. Det må så være en trøst, at det med størrelsesordenen tit ligger ganske anderledes, end vi bedømmer det.

1957

16. nov.—1. dec. udveksling: Lektor Magnusson, Rostad sem., Kalmar, her, jeg der.

18.—21. nov. Mr. Young her som seminariets gæst.

29. nov. elevfest: Det gl. spil om Enhver + revue. Meget dygtigt.

19.—20. dec. julefest for sogn og sem. (Phillipsen, Gram)

1958

25.—26. april forårskoncert.

11. maj lærerudflugt til Århus seminarium.

19. juni dimission af 36 nybagte lærere, det sidste hold efter gl. ordning. Dygtig afslutning: 8 mg+, 19 mg, 9 mg÷.

28. juni optagelse: 2 gange 36, d. v. s. 72, blev optaget i de nye 1. klasser.

Der var ca. 100 oppe til eksamen, dels fuld, dels begrænset prøve. De var dygtigt undervist af Sv. Chr. Nielsen og hjælpelærere. Det må vist siges at være klasser, vi kan vente os noget godt af. Dermed rejste vor F-lærer. Det var også med sorg, vi skiltes fra ham, ligesom fra Bjørnkjær i sin tid. Begge meget dygtige og værdsatte af alle.

Ferien: 2 elevstævner samt et stort stævne for Kristelig Lærerforening og et stort stævne for Dansk Kirkesang. Eleverne får 1 kr. pr. næse pr. nat af alle, der låner deres værelser i ferien. Derved har elevforeningen tjent 7—800 kr. i sommer til hjælp til deres formål. Jeg var ikke hjemme i ferien, og der bør lyde tak til dem, der tog sig af tingene — ikke mindst til frk. Storegaard og pigerne. De er ved at blive berømte, hører jeg. Seminariet bliver kendt gennem disse stævner. Henimod 200 eneværelser kan ikke præsteres ret mange steder, så når vi engang får rodet færdig, håber jeg, stedet må blive passende brugt også i ferien.

I sommerferien foretog 5 lærere udenlandsrejser med liniehold: Lærer Rosenstand besøgte Rom pr. jernbane med et historiehold. Lærer Walther rejste pr. bus gennem Tyskland og Østrig til Syditalien og tilbage gennem Frankrig, Belgien, Holland, lærer Eriksen var i England i en lille månedstid (Burton Manor), lærer Christensen i Hannover-Münden i nogle uger og lærer Koch i Bruxelles over Holland med hjemrejse gennem Ardennerne (besøg i Han hulerne) og langs Rhinen.

Disse linierejser er i lige grad en stor byrde for lærerne og til stor gavn for eleverne. Det lykkedes lærer Christensen ad forskellige veje at skaffe væsentlige bidrag til omkostningernes nedsættelse for eleverne. Iøvrigt synes det beklageligt vanskeligt f. eks. gennem tipsmidler eller anden officiel vej at skaffe midler til hjælp til disse rejser. Man må håbe, at der kan skabes en rimelig ordning på disse områder, så udgifterne både for lærerne, der ofrer deres sommerferie, og for eleverne, der naturligt har meget ondt ved at skaffe midlerne, kan finde delvis dækning. Selvfølgelig indgår der i disse rejser en lille del »turisme«, men man tager grundigt fejl, hvis man overser det solide arbejde, der lægges i disse rejser, både fra lærernes og elevernes side.

21.—28. aug. lejrskole (måske for sidste gang med lærer Hansen?)

2. sept. og fremover besøg af en seminarieklasse fra Bergens seminarium. Det forløb godt. En klasse herfra har i sin tid været der.

13. sept. sportsstævne fra region nord i seminariernes tourné. Beklager at måtte sige, at Ranumfolk i forvejen havde sagt fra. De ville ikke deltage i festligt samvær her om aftenen, når der hverken var sprut eller bal. De tog i stedet til Viborg. Endnu mere kedeligt var det, at Skivefolk for en del fattede en lignende beslutning i løbet af dagen, så vore folk stod med alt for meget brød osv. til en halvtom sal!! Trist, ikke for vore særligt, men mest for de andre.

Iøvrigt viste vor egen sportsdag eller dage, at stedets rekorder forbedres tydeligt. Vejret var til dels meget fint. Når forholdene også der bliver i orden, vil lærernes dygtige arbejde sikkert give gode resultater.

Og så *rejste pastor Nielsen*. Tomheden er slem ovre fra den anden side vejen — og om søndagen i kirken. Vi får bede og arbejde. Lærer Eriksen er i menighedsrådet. Embedet er opslået ledigt efter de særlige regler.

3.—5. okt. var sagf. Stentsøe og jeg i København og havde glædelige oplevelser for en gangs skyld. Besøget var blevet forberedt dels gennem et besøg her af statskonsulent Helveg Petersen og siden efter af minister Jørgen Jørgensen i tilslutning til højskolens indvielsesfest

den 19. september. Undervisningsmin. blev »møbleret om« — embedsmændene skiftet ud. Nu er der vist luft i skorstenen. —

Sidst har så forstander Gjelstrup haft 70 årsdag. Vi er glade ved at have ham her.

Vi har to F klasser med 38 i hver. Der er tilmeldt til FF til 1. febr. pr. dato 84—92. Der mangler endelige oplysninger om de sidste. Det kunne synes, som var der elevmateriale til 3 FF kl. til februar. Ministeren har dels her ved besøget og dels i København spurgt mig, om vi ikke oprettede studenterklasser? Jeg har tænkt meget over det. Det må vist med sorg blive et nej. Jeg er bange for at få elevflokken (og lærerflokken?) spaltet? Men en 3. FF? Må vi, hvis vi kan? Herring har igen for få dage siden fået afslag endnu en gang. Der kommer ikke flere sem. Skal vi ikke hjælpe det, vi kan?

1) Lærere? 2) Lokaler? 3) Værelser?

Jens Pedersen, Matematik/fysik. Johs. Albertsen, Engelsk/Krdkdsk. Poul Hansen, Tysk/Dansk. De er kommet og falder udmærket til. Til sommer kommer Villy Kristensen og hustru Hanne, f. Ladekjær. Vi skal ned i timetal og må vistnok tage under overvejelse at ansætte yderligere lærerkraft — også selv om vi ikke får en 3. FF. Måske går der så store spåner af 3 FF kl., inden de når op til at blive 1. kl., at der kun bliver to tilbage. Det ved man ikke.

2) Hvis finansudvalget går med på spøgen i løbet af en md. til to mdr., som det blev os spået, skulle vi kunne nå at få den store undervisningsbygning færdig, før de tre FF kl. bliver til 1. kl. Så er al nød borte på det punkt.

3) Værst med værelser. Koll. 2 (»Troja«) bliver ikke færdigt til 1. februar. Jeg aner ikke, hvad vi skal gøre. Fordoble indbyggerantallet på værelserne. Det er meget betænkeligt. Men der er ingen anden udvej. På den anden side har der været en delegation hos sagf. Stentsøe. Man udtrykte bekymring for, om vi ikke mere ville gøre brug af værelser ude i byen. Det må siges at være unødigt sorg. Maximum bliver 175—200 værelser her. Ca. 400 elever eller mere. Skulle tiderne ændre sig, så her blev eensporet sem., har vi dog ikke for mange værelser. Der kunne vel findes en udvej? Potentiel tilladelse fra bestyrelsen, hvis lærerne går ind for tanken?

Øvelsesskolen er vort svageste led. Centralskole samt overbygning er forpasset. Vi bad kommunen om det for to år siden. Det gik ikke. Nu kommer det i Gudum. Efter min opfattelse forkert og hensynsløst mod sem. Vi får så håbe, at man engang vil centralisere skolevæsenet her i sognet til østre. Samarbejde i gymnastiksal, skolekøkken og sløjdlokaler. Der mangler totalt godtgørelsesaftaler med komm. for

brug af disse ting, som er sket. Det volder vanskeligheder med at få beløbene fikseret. Ellers meget større venlighed fra kommunen her.

Lærer Hansens opsigelse foreligger her (31/7 1959). Jeg har ansat hans svigersøn, Sv. Abrahamsen, i hans stilling fra 1. aug. Det er selvfølgelig sket med tilslutning af forretningsudvalget.

Vi mister vor fanebærer. Har bedt ham blive. Ekstratimer, som han trænger til. Morgenandagter, som vi trænger til. Bolig, som han trænger til, og som vi ikke kan byde nogen lærer til varig bolig. Abrahamsen har købt grund og er i gang med at bygge hus selv. Jeg håber, bestyrelsen uden videre forklaring forstår, at når først Gjelstrup er rejst, og lærer H. truer med at rejse, ser vi os om efter ånd og kraft. Det skal nok komme, men vi slipper nødig lærer H. Helst gav vi ham ridderkorset og højeste lønklasse. Det sidste kan forhåbentlig nås, det første råder jeg desværre ikke for.

Jeg personlig betragter det som så stor en vinding, at lærer Hansen vistnok bliver, når jeg beder ham rigtig pænt om det, så det er et ekstra plus ved, at hans svigersøn kommer. Ellers var selvfølgelig H. ikke blevet, men efter planen trukket ned i Midtjylland.

Vi prøver at stride med seminariets arbejde i den samme ånd, som før os var rådende her. Det volder for såvidt ingen vanskeligheder, som den synes at give sig af sig selv. Men biskop Gøtzsche skal engang have sagt til en ansøger, der gerne ville være noget større i denne verden: »Det er næppe klogt, når man kun har mæg til 5 tdr. land, så at sprede det over 50.« Jeg har bestandig noget af denne følelse: At stå overfor de 50 tdr. land — bare med en forfuld. Her er så mange elever, så mange lærere, mine evner, min tid rækker så kort. Vi trænger i alle fald til, at man vil bede lidt for os. Jeg tror, der er mange hjem, der gør det. Det ligger ligesom i luften. Eleverne kommer alligevel ofte fra bedende hjem. Gid det i alt fald ikke måtte blive mindre. Det drejer sig jo ikke blot om de unge, ikke blot om Nr. Nissum sem., men i sidste instans om Danmarks barnekammer, den danske skole, Danmarks fremtid.

Afskedstale til pastor Ove Nielsen

ved afskedsfesten i Nr. Nissum missionshus

14. september 1958

Af forstander P. C. Gjelstrup.

Det er en vigtig sag, når der skal vælges ny præst i et sogn. Dobbelt vigtigt, når sognet består af så forskellige kredse som her, lige fra gamle, bofaste slægter til den store, skiftende ungdomsflok på højskole og seminarium. Og tredobbelt vigtigt, fristes man til at sige, når forgængerne i de foregående 40 år har været tre så betydelige og landskendte mænd som Ad. L. Hansen, Asschenfeldt-Hansen og I. P. Agger.

Det var derfor et meget stort ansvar, der ved pastor Aggers pludselige død 1. maj 1926, kun tre dage før hans 70 års fødselsdag, faldt på os, som den gang var i menighedsrådet, og hvoraf nu kun P. Frandsen og jeg er tilbage.

Et par ord om præstevalget den gang! Allerede forud for indstillingen var vi nået til fuld enighed, og jeg vil gerne her nævne vor formand, Rasmussen Byskov, som den, der først kom til urokkelig klarhed over, hvem vi burde samle os om. Da indstillingsmødet kom, og biskop Götzsche her gennemgik ansøgningerne og sagde, at een af ansøgerne ubestridt ragede op over de øvrige, og at denne ene var sognepræst Ove Nielsen, Næsborg, kunne vi derfor svare, at det også var ham, vi enigt havde samlet os om. Jeg mener også at kunne erindre, at biskoppen fremhævede præstefruen som et stort aktiv for os.

Udnævnelsen fulgte; præstefamilien ankom, og hvad vi på forhånd havde været vis på, bekræftede sig i rigt mål — at Nr. Nissum nu havde fået en præst, der var en værdig efterfølger af »de tre store«, jeg nævnede.

Ved Allehelgensgudstjeneste 1926 blev så pastor Nielsen indsat af provst Rendtorff og holdt sin tiltrædelsesprædiken over dagens tekst fra Bjærgprædiken Mt. 5 om at være jordens salt. Siden da fulgte 32

Sognepræst Ove Nielsen og frue.

års præstegerning her i menigheden, så langt et åremål, at vi skal helt tilbage til 1600-tallet for at finde en forgænger, der i den henseende overgår pastor Nielsen.

I dag står vi ved afslutningen, og menighedsrådet har da fået den tanke, som jeg siger tak for, at en af os to, som var med ved præstevalget 1926, skulle søge at tolke, hvad vi alle føler i dette øjeblik. Sådant er det gået til, at jeg nu står her, og jeg gør det med den visshed, at et og samme ord ligger os alle på læben, ordet TAK.

At myndighederne har påskønnet pastor Nielsen, ved vi alle; det fremgår jo allerede af biskoppens ord ved indstillingsmødet; det har også siden hen givet sig tydeligt til kende, og det er godt, det forholder sig sådan.

Vigtigere er det dog, om menigheden selv har en tak at bringe. Det har vi; den er stor; den er af hjertet, og den gælder Dem begge.

På en sjælden måde har De, pastor Nielsen, formået at vinde menighedens agtelse og tillid; derom vidner mange ting; ikke mindst taler den gennem disse mange år stadig lige fyldte kirke sit eget sprog derom.

Kirken! Den må jeg begynde med, når jeg nu skal søge at bringe Dem en tak fra Deres sognebørn for, hvad De har bragt os. Som kirken er det synlige midtpunkt i vort sogn, har den også altid været midtpunktet i Deres gerning, hvad jo også er blevet understreget derved, at den omfattende og lykkelige restauration af Nr. Nissum kirke skulle blive Deres sidste større synlige indsats her i sognet.

Når jeg tænker på vore gudstjenester gennem de 32 år, vil jeg til dem knytte ordet højtid. Vel betyder menigheden meget ved gudstjenesten; det så vi også i formiddags, da lærer Moisingård til slut trådte frem og på det almindelige præstedømmes grund lyste velsignelsen over Dem; men det er jo alligevel, menneskeligt set, præsten, der på en særlig måde præger gudstjenesten, og De har altså fået den gave fra Gud at kunne sætte højtidens præg på menighedens forsamling. Det hænger, tror jeg, sammen med den lutherske karakter, De har formået at give vore gudstjenester. Det er luthersk, når De har peget hen på alteret og nadveren som højdepunktet, eller når De med så stor ærbødighed udførte tjenesten ved døbefonten, ofte omgivet af dåbsbarnets lidt ældre søskende, børneven som De selv er. God lutherdom er det også, når De har viet salmerne og salmevalget så stor omhu og nu og da, med varsom hånd, har ført en ny salme eller melodier ind i gudstjenesten. Ægte luthersk var endelig også forkyndelsen fra prædikestolen; altid var dens midtpunkt et Kristus-vidnesbyrd, og altid søgte den at gøre tekstens ord nærværende, så vi kunne

tage dem med hjem i dagliglivet. De bød os ikke veltalenhedens kunstige blomster, men det sunde, nærende brød, og så kunne der pludselig komme en rammende bemærkning eller et billede, der kastede nyt lys over teksten, eller det kunne ske, at ånden på en særlig måde dalede ned over ordets budbringer, så talen fik en egen kraft og varme.

Lad os nu forlade kirken og gå de halvanden kilometer ned til præstegården. Hvis vi har passeret forbi en sen aften, har vi som regel kunnet se lyset brænde derinde; det var i præstens stue. I den er sket meget.

For det første har den været et studerekammer. Her blev den kommende søndags prædiken til; altid blev der arbejdet nøje med den for præsten var en grundig mand; altid var den også færdig i god tid, for præsten var en ordenens mand. Også andre ting, skønlitteratur og mere, blev studeret i dette kammer, for præsten var en mand, der læste og fulgte godt med.

Dernæst var præstens stue et lønkammer. I selve dette ord ligger, at der ingen tilskuere var, men vi forstod, at der blev bedt og kæmpet derinde, og at pastor Nielsen, der jo bag det rolige, afbalancerede væsen gemmer et følsomt sind, også har kendt til de smertefulde timer, der nu en gang hører en præsts lønkammer til.

Endnu et tredje må siges om præstens stue. Den har været et mødested. Her har gennem årene mange tyet hen, når de søgte lys i deres salighedssag eller trængte til at tale med præsten om personlige forhold, og de kunne trygt komme og trygt åbne sig; ingen blev skuffet. Også andre mødtes med præsten i denne stue; her blev således alle menighedsrådets møder holdt, og vi, som var med, tænker med glæde på samarbejdet, på pastor Niensens interesse, hans indsigt og besindige skøn.

Jeg sagde før, at der brændte lys i præstegården sent på aftenen. Nu skal der tilføjes, at der også brændte lys om morgenen. Ikke just i præstens stue, men i køkken, dagligstue og spisestue, kort sagt, hvor fru Nielsen færdedes. Fru Nielsen må med i billedet; det vil være umuligt at tale om pastor Nielsen uden at nævne hende; hun var med overalt i præstens gerning, synligt eller usynligt. Meget var der at gøre i den store præstegård med børneflokkene, der i de første år blev mere end fordoblet og i de senere år endnu en gang er blevet mere end fordoblet, og med de mange gæster; for præstegården var et åbent hjem, hvor mange frit gik ud og ind, og hvor stuerne ofte fyldtes af sognets kvinder, gamle eller andre. Alt dette var ikke sket uden fru Niensens praktiske evne og gode sind.

Således hører disse to sammen i sjælden harmoni, og lykken og velsignelsen har fulgt dem, så mange velsigner præstehjemmet og glæder sig ved at se de prægtige og dygtige børn og ganske særligt ved at se dem gå i deres forældres spor i en oprigtig kristentro. Godt har det været at komme i dette hjem, både i det daglige og når der var fest; da udfoldede husmoderen sin kunst og sin evne til at skabe hygge, og da kunne præsten give luft for det lune, som han, den gamle regensianer og indehaver af Regensens fornemste embede, klokkerstillingen, sidder inde med.

Jeg kunne blive ved. Jeg kunne tale om pastor Niensens færden i sognet, om ham og fru Nielsen som venner, om hans mange gøremål udenfor sognet. Det skal jeg ikke gøre, men til slut vil jeg gerne samle, hvad jeg her har søgt at få sagt, i et apostelord, taget fra 1. kor. 15,58, hvor Paulus taler om at være fast og urokkelig, altid rig i Herrens gerning. Fast og urokkelig — sådan har Gud udrustet Dem til at stå iblandt os. Altid rig i Herrens gerning — sådan synes vi. Deres præstegerning i vor kreds har været. Derfor tager vi også versets slutning med ordene: »ikke forgæves« med. Hvordan De selv dømmes derom, er en sag for sig, men vi vil gerne have lov at sige, hvordan det står for os, og at sige Dem begge tak derfor.

Ved Deres udnævnelse sagde vi alle »til lykke«. Nu forlader De gerningen; der er vemod derved, for Dem og for os; men trods vemoden kan der godt siges »til lykke« ved en afsked, og det synes jeg, der er grund til at gøre her. Til lykke med, at De fik lov at føre gerningen til ende og til at forlade den i en god stund og forlade den sammen og sammen med hele børneflokket.

Og så vender vi os til sidst fra fortiden og øjeblikket og ønsker Dem lykke over fremtiden. Guds fred og velsignelse over Dem og Deres i det nye hjem i Bjerringbro; vi vil ikke glemme hinanden trods afstanden. Guds velsignelse også over menigheden i Nr. Nissum og den nye tjener, der nu skal findes til at løse Dem af.

Efterskrift:

Når ovenstående optages i årbogen, bør det tilføjes, at pastor Nielsen i mange år var en påskønnet timelærer ved de to ungdomsskoler; på seminariet havde han bibelkundskab og kirkehistoriespeciale.

Svar på nærgående spørgsmål

Af pastor P. H. Lange.

Kære ukendte venner.

Fra redaktøren af dette fortræffelige årsskrift har jeg — midt i opbrudstravlhed og flytterod — fået tilstillet et spørgeskema med nærgående spørgsmål om de nye præstefolk i Nørre Nissum.

Det er ikke morsomt at skulle holde offentlig dommedag over sig selv; men arrangementet har den fordel, at man så til gengæld har en vis indflydelse på dommens udfald.

Første spørgsmål: »Fortæl om Deres barndom!«

Hvis man tør tro min dåbsattest, så skulle jeg være født i en lille idyllisk landsby ved navn Valby i Sokkelund herred. Men nu er den forlængst opslugt af København.

Så vidt jeg erindrer, var det i begyndelsen af 1899, at jeg første gang slog øjnene op og omgående udstødte et hyl af forfærdelse. For jeg var dumpet ned i et af verdens bedste hjem, og at skulle gøre det hjem ære og leve op til dets traditioner — det ansvar var næsten mere, end mine spinkle skuldre kunne bære, syntes jeg.

I begyndelsen gik det nu bedre end ventet; for jeg opdagede til min store lettelse, at min opgave foreløbig kun bestod i at lade mig bære af kærlige hænder.

Sådan gør man sig ofte unødvendige bekymringer.

Et ord om mit hjem.

Det var et af disse gode og naturlige kristne hjem, som dansk litteratur synes at kende meget lidt til, — uden tvang af nogen art. Vi vidste, at vi gjorde far og mor en glæde ved at gå med i kirke; men foretrak jeg en søndag morgen at ligge længe for at udvide min ånd ved hjælp af en af Coopers indianerromaner, så hed det blot: »Ja, men gør du så blot det, min dreng!« Og så gik vi jævnlige, om ikke altid, med alligevel.

Jeg kan ikke huske den tid, da jeg ikke troede på Gud. Enten er jeg født religiøs, eller også sivede Han på et meget tidligt tidspunkt

Sognepræst P. H. Lange og frue

ind i min bevidsthed gennem hjemmets ånd. Men pastor Ussings time-lange og efter de voksnes udsagn fortræffelige prædikener gik totalt hen over hovedet på mig. Og dog kedede jeg mig ikke i kirken. Jeg elskede atmosfæren i det skønne, vældige kirkerum og sad og digtede historier om troens store helte i den gamle og den ny pagt, som i alle regnbuens farver lyste ned til os fra Jesuskirkens glasmalerier. Prædikenen var blot en fjern støj, som sporvognen udenfor.

Så kom det store øjeblik, da vi alle rejste os op, og den aronitiske velsignelse lød fra alteret.

Det var gudstjenestens højdepunkt, den Højstes personlige hilsen til mig, som gjorde hele søndagen, ja sommetider mandagen med, til en højtid.

Næste spørgsmål: »Ungdom og studietid?«

Jeg ved, at jeg var en enspænder. Jeg slugte umætteligt bøger om alt mellem himmel og jord, men til møder gik jeg kun, når jeg blev så stærkt presset, at jeg ikke havde energi til at sige nej.

Teologien kedede mig, stort set. Jeg fandt, at den mere var filologi, sproglære, grammatik, tørt pindehuggeri, end teologi, læren om *Gud*. Først senere opdagede jeg, hvad universitetet havde givet mig: en vis respekt for nøjagtighed, historiske kendsgerninger og logik, samt at skriftens udlægning uden disse ting kan ende i den rene vilkårlighed. At der så skal mere til for gennem de gamle ord at høre Guds røst til den enkelte, det er en anden sag. Men mindre skal der helst ikke.

»Missionsmarken?«

Om den kan jeg umuligt begynde at fortælle på de linier, der er igen. Det har jeg desuden gjort andetsteds. Hvis De nogensinde har kigget lidt i min bog om Indien, så vil De forstå, at vor tid derude var den rigeste i vort liv, og den dag, da vi grundet på kombineret malaria og overanstrengelse måtte bryde op, en af de tungeste.

Så blev der skænket os ni dejlige år på Bornholm, hvor vi lidt efter lidt kom til hægterne igen, og derefter fjorten rige, men meget krævende år på Diakonissestiftelsen; så krævende, at vi nu glæder os til at skulle lidt på landet igen.

Men her ønsker vi at aflægge et vidnesbyrd: Diakonien, som vi har mødt den på Den Danske Diakonissestiftelse, Sankt Lukasstiftelsen, Filadelfia eller f. eks. i Kirkens Korshær, er efter vor mening et af de lyseste kapitler i dansk kirkehistorie i vor tid.

»Hvorfor søgte De Nørre Nissum?«

Tja, hvorfor gør man sådan noget? Vi har, mens dette skrives, endnu aldrig været der; vi vidste meget lidt om det og handlede vist nærmest pr. indskydelse. Hvem den indskydelse kom fra, må fremtiden vise; men efter alt, hvad vi siden har oplevet, begynder vi virkelig at tro, at den vist har været en af Guds allerbedste gaver til os.

Så har jeg iøvrigt den gode nyhed til Dem, at min hustru er fuld-blodslyde, født i Borris. Vel er det sandt, at hun i en alder af to år udvandrede til København; men nu har hun fortrudt det og glæder sig til at vende tilbage til sit fædreland, hvor hun altid har følt sig inderligt hjemme. Forresten er hun sygeplejerske og, som De hurtigt vil opdage, et fortræffeligt menneske. Så der er håb om, at hun vil kunne lære en københavner, hvordan man opfører sig i hovedlandet.

Jeg får lyst til at slutte med et af de ord i bibelen, som i årenes løb er blevet mit kæreste:

Gud, som i tidernes morgen sagde: »Af mørke skal lys skinne frem.« Han er selv blevet et skinnende lys i vore hjerter. Thi vi har set Hans herlighed på Jesu Kristi ansigt.

Sådan omtrent står der i 2. Kor. 4,6.

Gid De og vi i de år, vi nu skal opleve sammen, må få lykke til at hjælpe hinanden til at se lidt af Guds herligheds afglans på Jesu Kristi ansigt! Det er den bøn, hvormed vi går ind til vor nye gerning.

Deres hengivne

P. H. Lange.

»Det spøger — trods alt!«

Af Knud Morsing (46).

Når man hjemme i Danmark bliver spurgt om, hvordan det går med arbejdet i Sydslesvig, er det næppe en række fakta om vort skolearbejdes art og måden, hvorpå det gøres, hvor mange timer børnene har i dansk og tysk, hvorvidt vort skolevæsen syd for grænsen påvirkes af den ny danske skolelov eller andre lignende ting, den spørgende venter svar på.

Jeg skal derfor i det følgende heller ikke gå nærmere ind på de dele. Vort skolearbejde ligner idag stort set det, vi kender hjemme i det gamle land, når man ser bort fra den større belastning af børnene som følge af, at de har fuldt timetal i både tysk og dansk. Det giver dem væsentlig flere timer. De senere års skolebyggeri her syd for grænsen har lykkeligvis fremkaldt en normalisering af det daglige skolearbejde, hvilket i høj grad var tiltrængt.

Og dog adskiller et skolearbejde i Sydslesvig sig på væsentlige punkter fra det tilsvarende derhjemme.

Vi er mindretalsskoler. Det bliver vi ved med at være, hvor meget vi så end nærmer os til det normale. Vore skoler har et ganske bestemt sigte. Det kan ikke være andet. Og vi stiller os uvægerligt derved i opposition til det øvrige samfund, vi lever i. Det kan til tider virke trykkende, mest vel for de af os, som kommer nord fra. Men man kan vænne sig til meget.

Dette forhold har også sin værdifulde side. Der er næppe nogen skole hjemme i Danmark, der har så levende en kontakt med hjemmene som den danske skole i Sydslesvig. Hvert barn, vi har i skolen, er sendt os af forældre, der ønsker deres barn opdraget netop i den danske skole. De har taget deres standpunkt, og derfor er skolen dem ikke nogen ligegyldig institution, indrettet af det offentlige. Nej, den er deres. Og dens liv og trivsel ligger lige så vel forældrene som lærerne på sinde. — Det er en stor ting. Og jeg ved ikke, hvordan man ville føle det, dersom man igen kom hjem og blev »kommunal embedsmand« (dette udtryk må ikke misforstås).

Feldscheide.

Men det var, som sagt, ikke på dette område, den spørgende ventede svar, når han spurgte: »Hvordan går det med arbejdet i Sydslesvig?« — En gammel bonde ude i Frederiksstad-marsken spurgte mig næsten hver gang, jeg besøgte ham: »Nå, Morsing, tror Du, vi snart kommer hjem til Danmark?« Det spørgsmål var jævnt og lige til, og jeg syntes, det gjorde godt at høre det, selv om man ikke kunne besvare det. — Jeg tror, at der gemmer sig noget af den samme mening bag ordene »Hvordan går det i Sydslesvig?« Det håber jeg i hvert fald, for det føler jeg meget mere trang til at skrive om, selv om der, som sagt, ikke kan gives noget udtømmende svar på det.

Spørgsmålet »Tror Du, vi snart kommer hjem til Danmark?« er blevet stillet utallige gange hernede. Det har været det glade og det bekymrede spørgsmål. Det har afspejlet menneskers tro, det har afspejlet deres tvivl, men altid, synes jeg, har det rummet håbet — trods alt. — Jo, det har det!

Det er dette håb, der altid har været og fortsat vil vedblive at være kilden, der giver vort skolearbejde liv og kraft her i grænselandet. Jeg ved godt, at mange i det stykke vil være uenige med mig. Men det var nu altid den enfoldige, klare tanke, der bar igennem.

Hvordan står det sig da idag i Sydslesvig med dette håb? Det er for dansk skoleliv syd for grænsen det alt overskyggende spørgsmål.

Vi kan ikke ransage hjerter og nyrer. Men når man står midt i et arbejde som dette og engang imellem forsøger at gøre sig situationen klar, så sker det ofte, at en enkelt tildragelse skiller sig ud fra de

Hærvejen ved Kropperbusch.

Hedebonden Wilhelm og hans kone, Marie.

mange og »blywver stu'r for jen«, som gamle mennesker derhjemme ville udtrykke sig. Oplevelsen får dybere perspektiv og kommer til at stå som udtryk for noget større.

Jeg har en sådan oplevelse. Den er ganske vist ikke hentet i skolen, men tillad mig alligevel at bringe den. For vi, der virker som lærere hernede, har i lige så høj grad vor gerning i det stykke kultur- og ungdomsarbejde, der knytter sig til skolen.

Det var ved valget til den tyske forbundsdag i september 1957; jeg kan ikke lade være med at tænke på det nu, for jeg oplevede dagen på en særlig måde.

Vi glæder os ikke til valg. Det bringer uro i dagligdagen, og det trækker forskellene skarpt op. Som regel lider vi danske også tab ved valgene, og det vil vi helst undgå at se. Det er aldrig morsomt at gøre status i en nedgangstid.

Som dansk statsborger har jeg ingen stemmeret, men min kone har. Hun blev hjemme og stemte, mens min kollega og jeg, der driver et FDF-arbejde her i Egernførde, tog på hærvejstur med vore store drenge. Vi havde besluttet, at vi ville finde og følge den gamle vej fra Ejderen ved Rendsborg til Dannevirke ved Slesvig. Det gjorde vi, og det blev en uforglemmelig tur.

Det var allerede ved at blive mørkt lørdag aften, da vi nord for broen over Sorg-floden kørte forbi den gamle gård og tidligere hærvejskro »Feldscheide«. Den gloede dystert ud af de mørke vinduer. Ved indkørselen til gården stod en granitsten med indskriften »Los von Dänemark — 1864« (Løs fra Danmark — 1864). Jeg mindes tydeligt det ubehag, jeg følte ved at se den. Den følte som en provo-

kation mod vejen, der gik forbi, den vej, som gennem århundreder på sin måde havde holdt forbindelsen ved lige med Danmark.

Lidt nord for »Feldscheide« boede »Wilhelm op de Jikk«, som han bliver kaldt efter det stykke hede, han bor på. Hans lille hytte ligger midt på Krop hede, og her skulle vi overnatte. Mens vi sad i det lille køkken, hvor hans kone Mari beværtede os med en kop varm te, fik vi mange ting at vide af de to gamle. Vi kom også til at tale om »Feldscheide«. — Folk fortæller, at det spøger på »Feldscheide«. I stormfulde nætter høres hovslag på hærvejen. En flok ryttere svinger om til gården, og der bliver banket på bondens dør. »Hvem er det?« spørger han. »Det er kongen og hans mænd!« lyder det derude fra. De beder om kvarter for natten.

Det er aldrig kejseren eller hertugen eller en anden standsperson, som kommer, men altid kongen, landets retmæssige herre, Danmarks konge. Ham er det, som melder sig i den sene natte-tid. Jeg kom til at tænke på stenen med dens »Los von Dänemark — 1864« og morede mig inderligt. Den stod der — som en pæl, man har forsøgt at ramme gennem et spøgelse for at få fred for det, men til ingen nytte. Det natlige ridt vil fortsætte. Uden at røbe stenen ved indkørselen til gården melder rytterne sig nat efter nat og minder bonden om, hvem der er landets rette herre.

Vi sov lunt og godt den nat på Wilhelms høloft med hærvejen uden for gavlen.

Søndag eftermiddag nåede vi op til Røde Kro, hvor hærvejen passerer Dannevirke. Vi gik ind for at drikke en kop kaffe på kroen, der viste sig at være valglokale for valget til den tyske forbunds- dag, der som omtalt netop fandt sted den søndag.

Vi sad en stund og kiggede på folk, der kom for at stemme, og vore tanker bevægede sig som så ofte før i de sidste uger om dette: Holder vi stemmetallet, eller skal vi gå endnu mere tilbage?

Da vi om aftenen sad hjemme og hørte valgresultaterne gennem radioen, fik vi svaret. Det blev, hvad vi frygtede, tilbagegang.

Om man så er aldrig så forberedt på det, bliver man alligevel skuffet, når man ser det på tryk, at sådan er det fat med danskheden i vor landsdel, — — — uden at man dog et øjeblik tror på, at disse valg- tal siger den fulde sandhed om Sydslesvig.

Denne valgets højrøstede tale mindede så stærkt om Feldscheide- stenen med dens indskrift »Los von Dänemark — 1864« — pælen, man forsøgte at ramme gennem en dansk fortid.

Det her fortalte var i 1957.

Det siger sig selv, at vi ved det sidste valg i oktober 1958 var

mindst lige så spændte på valgresultatet. Fra tysk side var der blevet gjort meget i valgkampen for at styrke og understrege det tyske præg i grænselandet.

Forbundskansler dr. Adenauer rejste selv omkring i Sydslesvig og holdt politiske møder. Ministerpræsident von Hassel lod sig opstille i Flensborg som modkandidat til den danske spidskandidat Samuel Münchou o. s. v. — Men der var ro og besindighed over det danske valgarbejde og fortrøstning blandt vore medlemmer. Ikke fordi de regnede med dansk stemmefremgang — tværtimod, tror jeg.

Det var, som om man havde væbnet sig med dette: Lad kun valget skrigе »Los von Dänemark«, det danske forsvinder dog ikke af den grund.

Det var derfor en stor og glædelig overraskelse for os alle, at Sydslesvigsk Vælgerforbund denne gang fik over to tusind stemmer flere end ved sidste valg, — en overraskelse og en yderligere bekræftelse på, at det danske ikke er noget, man uden videre kan ramme en pæl igennem.

Jo, vist spørger det — trods alt!

Der spørges stadig: »Tror du, vi snart kommer hjem til Danmark!« — med tro og tvivl naturligvis, men altid med håb.

Kan det end idag være svært at se en fremtid for det danske, så må det vel være så. Det var aldrig i de stille sommernætter, det kaldte stærkest fra den gamle vej. Mest var det, når storm og uvejr gik på. Derfor: Skulle vi endnu en gang blive skuffede, da er det godt at vide, at endnu spørger det på dansk hernede; og den dag kan komme, da kaldet atter lyder stærkt og uimodståeligt.

Hærvejen ved Wilhelms på Krup Hede.

Mit forhold til psykologien

Af magister S. A. Tordrup (17).

Må jeg præsentere mig som en af de »mænd fra ploven«, som Nr. Nissum seminarium tidligere har været så velforsynet med. Disse mennesker havde som regel små forkundskaber, men lærelysten og den åndelige sult var ofte så meget større.

Jeg fortærede i hvert fald alt det nye, der blev sat for mig, uden hensyn til stof og fag med glubende appetit og uden væsentlig kritik. Jeg mindes dog én stor skuffelse. Det var mit møde med »min senere kærlighed« psykologien i form af professor Kromanns lille lærebog. Jeg havde ventet at få noget at vide om, hvordan menneskers sjæleliv var indrettet og specielt, hvordan sjælelivet fungerede hos de børn, man som lærer skulle tage sig af. — Men bogen var kun i ringe grad bygget på undersøgelser og erfaringer. Det var en ganske vist højt begavet logikers tankeværk formet i almene sætninger — mere filosofi end psykologi — opstået på grundlag af abstraktioner ved skrivebordet. Individierne forsvandt mellem linierne. Børn optrådte slet ikke. Der var intet, man kunne bruge i skolestuen, intet, der forøgede ens viden om børn. Der var for så vidt intet at bebrejde professor Kromann, da man, da bogen udkom i firserne, skrev psykologi på den måde. Jeg tror, at det savn, der skabtes her, det utilfredsstillende behov efter at få noget at vide om, hvilke kræfter der virkede i børnene, havde stor betydning for, at jeg aldrig slap psykologien af syne.

Efter endt eksamen var det min agt at fortsætte studierne i København, men først efter mange forsøg, og efter at jeg under et års ophold i København fik pudset min uddannelse af med årskursus og studentereksamen, lykkedes det mig at blive forflyttet til Københavns omegn (Tåstrup), hvorfra jeg samtidig kunne passe min skole og følge forelæsningerne ved universitetet.

Jeg gik straks i en alder af 30 år i gang med psykologistudiet — et studium, der dengang var et rent interessestudium.

Magister S. A. Tordrup

Da jeg efter 5 års forløb tog magisterkonferens, havde jeg fået øjnene op for en del. Tingene havde vist sig adskilligt mere komplicerede, end jeg havde regnet med. Jeg havde stiftet bekendtskab med meget stof bygget på undersøgelser og erfaringer, stof, der virkelig drejede sig om menneskers oplevelser, evner og handlinger. Også det børnepsykologiske stof var betydeligt. Som videnskab havde psykologien ganske vist lige trådt sine barnesko, der var mange laguner og mange uløste og diskutabile spørgsmål, men én ting var i hvert fald givet: Seminarierne var ikke fulgt med udviklingen på dette specielle område.

Det lykkedes mig (1931) at få nogle timer i faget ved Blågård seminarium, og jeg gik i den anledning op til den meget ansete skolekonsulent, professor N. A. Larsen. Han tilhørte, hvad man undertiden kalder »den gode gamle skole«. Han havde et udpræget konservativt syn vedrørende pædagogiske spørgsmål og var i den alder, hvor man som regel dvæler mest i fortiden. Jeg havde imidlertid besluttet, at der nu skulle ske noget. — Besøget blev en fiasko. Professor Larsen tog venligt imod mig og hørte også tålmodigt, omend med en vis forundring, på den formastelige. Samtalen endte med, at professor Larsen sagde omtrent som sådan: »Jeg hverken kan eller vil forbyde Dem at lægge undervisningen om, sådan som De har foreslået, men til eksamen er det de spørgsmål, der står på denne liste.« Listen viste sig at indeholde de gamle kendinge fra seminarie-

tiden. Der var ikke sket noget i de forløbne år, og indstillingen var altså heller ikke ændret på højeste sted. —

Nå, jeg gik igang med arbejdet — eksamensstoffet måtte gennemgås — og jeg afså så megen tid som muligt til psykologiske sidespring.

Kort tid efter blev den 4-årige seminarieordning indført, og der åbnede sig en lille dør på klem.

I listen over eksamensspørgsmålene blev der indføjet et ganske vist ret tilfældigt udvalg på 7 børnepsykologiske spørgsmål, der snart efter blev forøget til 13. Senere fik man tilladelse til at ombytte indtil $\frac{1}{3}$ af eksamenslistens 114 spørgsmål med andre, og frihedslinien er fortsat, indtil man i dag praktisk taget kan undervise, som man vil.

Da der manglede børnepsykologisk stof på dansk, gik jeg i gang med at skrive en børnepsykologi, ved hvis udformning jeg først og fremmest tænkte på seminarierne. Det kostede mig ca. 2 timers dagligt arbejde i 2 år. Bogen udkom i 1937 (året efter i Sverige). Jeg indførte den selvfølgelig på Blaagaard seminarium. Bogen fik en god presseomtale, men kun enkelte seminarier viste sig interesserede i første omgang. Bogen var for omfattende og slet ikke skrevet med henblik på de da gældende eksamenskrav. Den var bestemt til at vokse i. I dag kan jeg ikke klage over, at seminarierne ikke anvender bogen.

Jeg mindes med glæde min lærergerning på Blaagaard seminarium og specielt de mange diskussioner, jeg havde med eleverne i de 19 år, jeg var lærer der. Ungdommen vender blikket fremad og vil gerne have det allernyeste.

Først i trediverne blev Danmarks første skolepsykolog (Henning Meyer) ansat på Frederiksberg. Senere fulgte København og derefter Gentofte, hvor jeg startede det skolepsykologiske arbejde for ca. 20 år siden (1938).

Det var bestemmelserne om særundervisning i skoleloven af 1937, der var anledningen hertil.

Hverken blandt lærere, forældre eller myndigheder var der på dette tidspunkt megen forståelse for, at psykologien kunne anvendes i skolens tjeneste. På skolerne blev psykologerne ikke sjældent mødt med skepsis, »overbærende« smil eller »morsomme« og ironiske bemærkninger. Således syntes det at være særlig morsomt, når man kaldte en psykolog for psykopat. Utsigtede navneforvekslinger var ret hyppige; mange — dog sjældnere lærere end forældre — skelnede ikke mellem psykoanalytikere, psykiatere, psykoteknikere og psykologer, og jeg har været ude for, at en moder i fuldt alvor har ringet til mig for at tale med psykopaten.

I en periode, som vel næppe er helt overstået, blev psykologerne ikke sjældent brugt som syndebukke, når der var noget i vejen med børnene og ungdommen. Det var jo, siden disse psykologer var begyndt at optræde, at det gik så skævt, (som mange altid mener, det går), og så gør man den almindelige fejl at sætte samtidig forløbende begivenheder i årsagsforhold til hinanden, selv om forbindelsen mellem dem har været ringe, og i hvert fald mange andre faktorer har spillet ind.

Jeg deltog engang i diskussionen efter et foredrag, hvor foredragsholderens hovedformål var at vise psykologernes demoraliserende indflydelse.

»Beviserne« blev ført gennem citater af det værste, de værste (mest yderliggående) havde sagt eller skrevet, uden småligt hensyn til, om det drejede sig om yderliggående pædagoger, psykoanalytikere eller psykologer, og uden hensyn til, fra hvilket land eller fra hvilken bog eller avis citatet stammede.

Jeg havde på en »middelhavstur« den fornøjelse at diskutere med en »psykologæder«, der mente, at alle besværligheder med danske skolebørn skyldtes psykologerne. Kort efter kom en »katolsk skole« om bord, og det var den mest uartige bande skolebørn, jeg har været ude for. Da børnene havde huseret et par dage på skibet, genoptog jeg diskussionen ved at sige: »I Danmark er børnene vanskelige, fordi vi har skolepsykologer; i Italien er de endnu værre, fordi de ingen har.«

Nå, denne epoke er nu ved at være overvundet.

Når der indføres noget nyt, er en vis skepsis og tilbageholdenhed naturlig. Man vil vide, hvad det drejer sig om. Dertil kommer de særlige vanskeligheder, der opstår, når man bevæger sig ind på andres område og skal give råd og vejledning, der let kan opfattes som kritik. Angsten for at tabe ansigt må man altid tage i betragtning. På et så ømtåleligt område, som der her er tale om, er det ikke nok med uddannelse og fagkundskab. I starten er personer nok så vigtige. Der må udvises megen takt og smidighed. Man må aldrig pukke på egen uddannelse og dygtighed og være forsigtig med pegefingeren. Man må ikke forcere noget frem, men vente, til tiden er moden.

Når vanskelighederne tages i betragtning, har skolepsykologien forbausende hurtigt fået en anerkendt og uundværlig plads, ikke alene ved mange store skolevæsenere, men også i en del mindre byer, ligesom der nu også er ansat konsulenter for særundervisning i alle amter, og der er grund til at antage, at udviklingen vil fortsætte fremover.

Det skolepsykologiske arbejde er i Gentofte vokset stærkt i den

snes år, der er gået siden starten. De første 7 år var jeg alene om det, og det var tit drøjt, da det timetal, der var stillet til rådighed, slet ikke svarede til arbejdets omfang.

I dag har jeg 6 psykologer som medarbejdere. De har alle universitetsuddannelse i psykologi og er selvfølgelig også læreruddannede. Teori alene gør det ikke. En skolepsykolog må kende skolen indefra, han må kende de problemer af faglig eller adfærdsmæssig art, der opstår i skolestuen, fra egen praksis, og han må være en anerkendt lærer. Man modtager nødtigt råd af nogen, der ikke kan klare deres egne sager tilfredsstillende.

Arbejdet er ret decentraliseret i Gentofte. Princippet er: så megen personlig kontakt og så lidt kontor som muligt. Enhver af psykologerne tager sig af to skoler. Ved den ene er vedkommende ansat og underviser 12 til 18 timer, ved den anden til rådighed en dag om ugen. Det er meget vigtigt, at man giver sig tid til at tale med alle de implicerede, både af saglige grunde, og fordi ingen må føle sig forbigået. Ved denne fremgangsmåde reduceres konflikter til et minimum, og vi har da også lov til at sige, at samarbejdet med skoler og forældre er det bedst mulige.

Hvad bestiller nu alle disse psykologer?

Ja, arbejde mangler de i hvert fald ikke. Det er her kun muligt kort at nævne de vigtigste opgaver. Der er en ret stor gruppe børn, der har faglige vanskeligheder eller eventuelt stranded helt i skolen. Årsagerne kan være mange: Små evner, for ringe modenhed, læsevanskeligheder, ringe arbejdsindsats, huller i stoffet, lede ved skolearbejdet o. s. v. En del af disse børn udtages til særundervisning i hjælpeklasser og læseklasser eller til hjælpetimer (læsehold). Andre støttes og hjælpes i klassen eller hjemmet. Mange unge børn prøves for skolemodenhed. En stor gruppe børn har tilpasningsvanskeligheder, der dog ofte forårsages af faglige vanskeligheder eller forårsager sådanne (den onde cirkel). I de grovere tilfælde, hvor børn er meget aggressive, skulker, stjæler eller, hvad der ofte er værre, ligesom har fået et knæk og har opgivet det hele, og hvor et milieuskifte er nødvendigt, kan man ofte med held anvende klasse- og skoleflytning eller kolonionphold. En del børn med store psykiske vanskeligheder — som regel de sarte sjæle — tages i terapi, undertiden i samarbejde med psykiatere. Alt i alt passerer ca. 25 % af skolebørnene i Gentofte psykologerne.

I de senere år har jeg interesseret mig meget for børn med læsevanskeligheder (ordblinde). Vi har læsehold ved alle skoler, men de mest hårdnakkede tilfælde har deres egen skole, som det lykkedes

at få i gang for 7—8 år siden, og som jeg hidtil har ledet. Ca. 2 % af vore børn (ca. 125 børn) går i denne skole. Jeg har her adskillige gange set, hvordan et barn kan rette sig og live op, når det befries for de daglige tryk, som det har været udsat for i de almindelige klasser.

Det kan vist i dag betragtes som alment anerkendt, at pædagogiske principper og metoder må bygge på et indgående kendskab til børnenes sjæleliv, og det kan forbausende, at man først i dette århundrede har forstået, at et sådant kendskab opnår man bedst ved at undersøge så mange børn som muligt og ikke gennem spekulationer ved skrivebordet . . .

Først ved en minutøs undersøgelse af børns læsning blev man klar over, at mange børn har specielle læsevanskeligheder. Nu kan vi alle se det. Sagen er, at vi mennesker er meget gode til at se, når der peges, men ikke særlig originale og idérige. Desuden er det bekvemmere at køre videre i de gamle spor. Vi er nu klar over, at børn er meget forskellige fra voksne og lever i en anden verden, men har vi gjort os tilstrækkelig klart, hvor forskellige børn også er indbyrdes? Man kan ikke tit nok understrege, at ikke to børn er ens.

Vi adskiller let de enkelte mennesker fra hinanden på grundlag af deres ydre. Der er ingen grund til at tro, at deres »indre« er mindre forskelligt.

Da jeg skrev min børnepsykologi, var det en sand lidelse for mig, at jeg gang på gang måtte udtrykke mig i almene sætninger, selv om jeg var klar over, at det, jeg skrev, kun gjaldt nogle. Det er ikke muligt stadig at give et indtryk af, hvilke variationer der er tale om. En ting kan man, eller burde man i hvert fald kunne lære af psykologien: at være overbærende, afventende, tolerant over for dem, der er anderledes, enten der så er tale om forskellighed i hud og hår eller i adfærd og sjælelig habitus.

Education Secretary in Unyamwezi

Af J. Corydon Petersen (46)

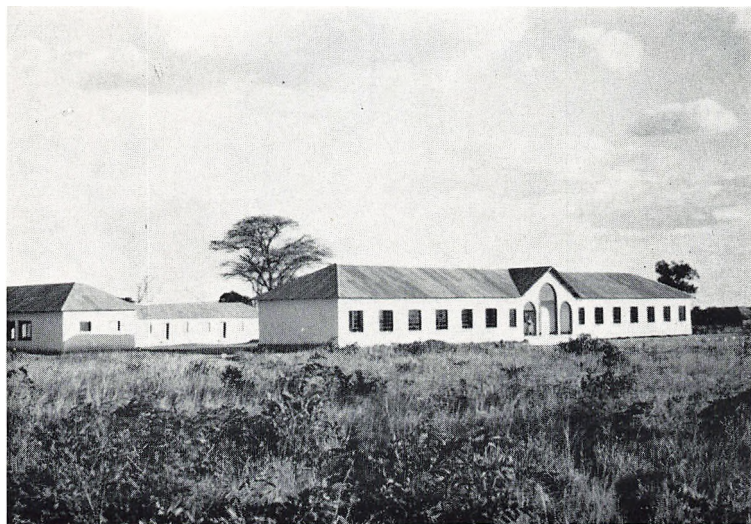
Vor kære redaktør har bedt mig fortælle lidt om mit arbejde her i Unyamwezi. Han mener, han har fået en god idé — det mener jeg ikke; for det er vanskeligt at give et virkeligt billede af skoleforholdene her, selv til mine dygtige kolleger i det kolde nord.

Siden 1. jan. 1955 har jeg været ansat som Education Secretary for Brødremenighedens skolearbejde her i Unyamwezi og har som sådan haft ansvaret for, at alt gik forsvarligt til i de 40 forskoler og tre mellemskoler, at bygninger og materialer var i orden, og at de ca. 110 lærere havde nogenlunde huse.

Når jeg nu prøver på at forestille mig en dansk skoleinspektør, så har jeg et billede af en værdig herre, der i hvid flip sidder bag sit blankpolerede skrivebord og ser klog eller streng ud efter forgodtbefindende.

Kommer man ind i en afrikansk Bwana Shules kontor, ser der unægtelig lidt anderledes ud. Der er næsten altid stakke af ubesvarede breve, regninger, reklamer og lærereksemplarer af de sidst udkomne bøger. Bwana Shule ser heller ikke så værdig ud, som han burde; men forklaringen er måske den, at han må tage sig af lidt af hvert. På kontoret kommer lærerne for at få udleveret materialer og aflevere skolepenge eller for at få løn. Der sker meget her. Der udarbejdes timeplaner, der lånes penge til køb af en kone eller en motorcykel, og der tales om stort og småt.

Selv om Bwana Shule har travlt, må han ikke vise det udadtil — det er uhøfligt. Han må heller ikke vise, at han er vred, selv om han har grund til det — det er udannet. Nej, han skal i så tilfælde, som Sokrates gjorde det, med listige spørgsmål få offeret til at indrømme, at han faktisk er en laban, hvad begge forøvrigt har vidst hele tiden. Er sagen så alvorlig, at den pågældende må afskediges, skulle enden gerne være, at han ved afskeden siger: »Mange tak, Bwana« (underforstået: tak, fordi du afskediger på en pæn måde og ikke er så brutal og udannet, at du uden videre slynger det i hovedet af mig).

Mellemskolen i Chabutwa, bygget 1957.

En Education Secretary's arbejde er dog ikke alene at sidde og se dekorativ ud bag et skrivebord. Han skal også ud at besøge skolerne. Ligger skolerne langt herfra, hvad de $\frac{2}{3}$ af dem gør, er det nødvendigt at forberede sig omhyggeligt. Bilen skal ses efter, der skal købes benzin og olie, madkassen skal indeholde nok til de dage, man er ude, o. s. v. Det er næsten altid vanskeligt at komme af sted, fordi der i sidste øjeblik gerne kommer nogle stykker, som lige skal have et eller andet ordnet.

Er målet f. eks. Kitunda — 150 km herfra — er det altid med en vis forventning, vi starter, for vejen er meget lidt befærdet og helt ubeboet de sidste 100 km. Riflen står skydeklar ved siden af rattet, og Wilson, kokken, sidder tilfreds i sit hjørne af bilen, han elsker at komme ud.

Efter et par timers kørsel forlader vi de sidste hytter, og så ligger de store skove foran os. »Trør du, vi ser nogle dyr i dag, Wilson?« »Ja, hvis Gud vil, Bwana.« Ser vi ikke nogen, er vi begge lidt skuffede, men for det meste lyder det før eller senere fra Wilson: »Nyama, Bwana!«, og hvis jeg ser lidt betænkelig ud: »De har meget fine horn.« Jeg ved udmærket, at de ikke har fine horn, og at det kun er noget, han bruger til at friste mig med. Er jeg faldet for fristelsen og dyret for kuglen, er Wilson i sit es, og den lange, skarpe kniv kommer frem. »Vi kan ikke have det hele, Wilson,« men han har for

Headmaster
Isaac Lumelezi
(Chabutwa mellem-skole)
og J. Corydon-Petersen.

travlt med at partere til at svare på en sådan tåbelighed. Når han så endelig har fået det hele placeret, siger han: »Vi kan ikke lade Guds gaver ligge her.« Det kan endda gå, når vi er på vej hjem, men skal vi være ude nogle dage, er det ikke altid lige hyggeligt, for selv om kødet bliver branket lidt, begynder lugten ret hurtigt at irritere ens lugteorganer.

Efterhånden som vi glider ned ad vejen, mindes vi tidligere oplevelser. Her var det, vi så en flok elefanter. Her skød vi en zebra, her sad vi fast i 5 timer i mudderet, og ca. her var det, vi arbejdede hele natten, fordi bilen gik i stykker.

Er vi ankommet til den skole, vi ønsker at inspicere, begynder den alvorlige del af festen. De fleste steder er vi velkomne, men af og til kan i et par brune øjne læses en svag bebrejdelse: »Jeg regnede med, at du sad og passede dit kontor hjemme. Det er jo ikke så længe siden, du har været her. Nu har jeg netop haft så travlt den sidste tid, så jeg ikke har fået tid til at rette stilebøger. Der er heller ingen god orden i skabene, og jeg har ikke forberedt mig til i dag.«

Mange af de afrikanske lærere er dygtige undervisere, især i de mundtlige fag, men det kniber med de mere kedelige sider af en

På safari i regntiden.

lærers arbejde, det at føre dagbøger, rette opgaver, holde orden o. s. v. Det synes også vanskeligt for dem at skelne mellem, hvad der har værdi, og hvad der er uvæsentligt, samt at planlægge deres arbejde, så det trin efter trin fører til de ønskede resultater.

Hele undervisningen er lagt til rette, så den kan hjælpe børnene i det praktiske liv. Lærer man f. eks. om koen i naturhistorie, er man ikke — som Pæd — interesseret i, hvilken gruppe af dyr den hører til, eller hvor mange maver den har, men i hvordan man skal passe den. Så meget som overhovedet muligt udføres praktisk, skolemarken dyrkes, plastiske kort laves i ler, små modelhytter bygges o. s. v.

Skolebygningen er primitiv og billig at bygge. Børnene har nogle steder fine uniformer, andre steder har de kun en klud om lænden, men skolematerialet er det nyeste og bedste, man kan få, og der er mere end i en almindelig dansk underskole. I sådan en skole går 100—150 elever fordelt over fire klasser. De bliver undervist af 2 eller 3 lærere.

Når eleverne har gennemgået forskolen, bliver ca. 20 % efter en forprøve optaget på en mellemskole. Mellemskolerne er kostskoler, og der er 120—150 elever på hver. Mens lærerne i forskolerne (Grade II Teachers) har 8 års skolegang efterfulgt af en 2 års seminarietræning, har lærerne på mellemskolerne en længere uddannelse. Tre af dem er Grade I Teachers: 10—12 års skolegang efterfulgt af

Sikonge spejdere.

en toårig læreruddannelse. De andre tre er Grade II Teachers med ekstra kursus i sløjd og landbrug. Undervisningen på mellemskolerne fortsætter efter de samme principper som i forskolerne, og der bliver arbejdet hårdt, både af elever og lærere.

Vi, de to afrikanske inspektører og undertegnede, besøger ikke skolerne bare for at inspicere, men også for at instruere, og det er efter min mening langt vigtigere. Når børnene er sendt hjem, sætter vi os ned og sludrer om, hvordan dette eller hint eventuelt kunne gøres bedre. Er der tale om generelle fejl, prøver vi at få dem rettet gennem et duplikeret blad, vi udsender en gang om måneden, eller ved kortere eller længere kursus. På denne måde har vi prøvet at forbedre undervisningen i atletik, gymnastik og regning. For øjeblikket er vi optaget af at udarbejde skriftlige opgaver til brug ved swahili-undervisningen.

Skolen spiller en stor rolle i det afrikanske samfund af i dag. Udviklingen fra den gamle primitive samfundsordning hen mod civilisationen går med rivende hast. Afrikanerne i Tanganyika har endnu ikke fundet deres vej fremover, nogle ser mod vest, andre mod øst, nogle mod Mekka, andre mod Ghana. Ingen ved, hvad fremtiden vil bringe; men så længe vi er her, vil vi pege på den vej, der fører opad, og fortælle Afrikas ungdom, at »Lammet har sejret, lad os følge ham«.

Spændingen udløst

Af Knud Brøndum Jacobsen (46)

Jeg sidder på balkonen og ser ned over byens største sal. Skoledirektøren har lige budt velkommen, og tusinde unge og forældre har stået tavse og rolige og hørt på hans manende ord. Nu bliver der liv i salen. De dugklædte borde virker herfra som hvide, firkantede magneter, der tiltrækker de nærmeststående. Ved hvert af bordene sidder en erhvervsrepræsentant, som snart er indkredset af mange tilhørere, der er kommet for at spørge om uddannelsesmuligheder i et eller måske flere erhverv. Spørgsmål og svar veksler i tusindvis. Forældre og unge er lige ivrige, thi nu er eksperterne til stede, og de to spørgetimer skal benyttes. De mest tilbageholdne får fordel af de mere frimodiges spørgelyst.

Over bordene markerer skilte, hvilke erhverv der er repræsenteret ved de halvt hundrede borde. Der er mange muligheder, over hundrede erhverv gives der oplysning om. Engang imellem opløses et bordselskab, og tilhørerne fordeler sig andre steder for at spørge og lytte, medens nye strømmer til det forladte bord.

Lidt afsides drøfter forældre det hørte med datter eller søn, inden de lader sig opsluge i næste bordgruppe. Hist og her vandrer nogle i aften oversete skolefolk lyttende og spejdende rundt og glæder sig over de unges interesse for viden om uddannelse efter skoletiden og måske med et stille håb om, at aftenen må virke som en spore for eleverne til fornyet arbejdslyst og -energi i skolen, så de senere kan honorere de krav, som erhvervene stiller til sine udøvere.

Her fra balkonen nyder jeg markedets egen charme. Her blander de mange spørgsmål og svar sig sammen med den stadige uro fra de unges sværmen fra bord til bord, og det hele lyder som en ensformig sammen. Af og til bliver de tusinde ansigter hvidkalkede af ivrige fotografers blitz; men alligevel danner hvert bordhold en uforstyrret verden for sig, hvor alle er optaget af de unges fremtidsplaner og -muligheder.

Ja, spændingen er udløst. Forældre og unge er mødt op i rigeligt tal, og ikke en af erhvervsfolkene svigtede. Den trofaste skare af dygtige kontaktfolk fra erhvervslivet ofrede endnu engang en aften af deres kostbare fritid for at være til rådighed for ungdommen og hjemmene.

For syvende gang lykkedes det at arrangere et vellykket stævne mellem hjem, skole og erhverv, og med denne aften er erhvervsoplysningen i 4. mellem og realklasserne slut for denne sæson.

Først på skoleåret tog klasselærerne initiativet til drøftelse af de for eleverne foreliggende erhvervsmuligheder. Mange lærere gør her et meget dygtigt arbejde, idet de ikke nøjes med en erhvervsorientering, men også giver anlægsorientering og supplerer det teoretiske med virksomhedsbesøg eller med udstationering af elever på arbejdspladser. Arbejdet bliver ofte støttet af det glimrende materiale i hæfteform, som interesserede lærebogsforfattere efterhånden har fået udgivet. Dette arbejde giver genlyd i hjemmene og resulterer meget ofte i en nærmere kontakt mellem skole og hjem i samarbejdet om de unges fremtid. Eleverne får også lejlighed til stilskrivning om emnet, og fra erhvervsvejledningskontoret kan fås skemaer til udfyldning og til at stille spørgsmål på. Efter gennemgang af skemaerne kommer erhvervsvejlederen på klassen, hvor han holder foredrag og besvarer spørgsmål. Ud fra erhvervsønskerne på skemaerne kan erhvervsvejlederen se, hvilke erhvervsfolk der er brug for ved det afsluttende møde med erhvervsoplysning ved fagfolk.

Hvilke erhverv ønsker eleverne i 4. mellem og realklasserne at blive uddannet i? Årets opgørelse over 700 erhvervsønsker her fra byen viser, hvis vi skal udtrykke os efter den nye skoleordnings sprogbrug, at 120 elever skulle gå på håndværkslinien, heraf 90 ved teknisk præget arbejde, 100 på den huslige linie, 220 på handels- og kontorlinien og 170 på den boglige linie; de resterende 90 tænker på uddannelse ved landbrug, skovbrug, søfart, militær, kunst og sport. Blandt de 170 til boglig linie har 75 ønske om en lærer(inde)-uddannelse, og størstedelen af resten ønsker uddannelse på højere læreanstalter, medens kun 20 efter studentereksamen ønsker en universitetsuddannelse.

Når mødet er forbi, samles erhvervs- og skolefolk til drøftelse ved kaffebordet, og erhvervsvejlederen må rette en tak til dem for god medvirken, en tak, som de unge egentlig burde have fremført. Men forhåbentlig har de unge ved at se de mange muligheder og det store fremmøde fået sat tankerne i sving og fortsætter overvejelserne og drøftelserne sammen med kammeraterne og først og fremmest med deres forældre.

Hvis dette er tilfældet, må man som erhvervsvejleder være tilfreds og håbe, at de fleste unge selv kan klare de mange problemer i samråd med forældre, og at de er så modne og velorienterede, at de selv kan foretage det vigtige valg, vidende, at de selv har ansvaret for valget og dets følger i fremtiden.

Og så fortsætter erhvervsvejlederen sit oplysende arbejde ved i de kommende uger at gøre de samme tanker aktuelle for eleverne i de eksamensfrie klasser. Amtets mange skoler må besøges, klasseforedrag holdes og mange forskellige spørgsmål besvares. Hertil kommer de mange oplysninger, der må gives på skriftlige og telefoniske forespørgsler eller ved personlige henvendelser i annoncerede kontortider rundt i amtet. På kalenderen er nogle aftener reserveret i de nærmeste uger til foredrag ved et par skolemøder, i en ungdomsskole, en fritidsklub og en mødrekræds.

Efter ni års virke i dette oplysningsarbejde kan jeg give min tilslutning til de efterhånden mange røster, der for sagens skyld finder det ønskeligt, at det ikke er få professionelle erhvervsvejledere, der varetager denne opgave i et stort landområde som et amt, men at det derimod bliver de enkelte klasselærere, der i deres daglige arbejde sammen med hjem og erhverv på en naturlig måde bibringer eleverne viden om erhvervslivet, og som ser det som en skoleopgave at opdrage eleverne til på en selvstændig måde at kunne foretage fornuftige valg.

Men er det ikke det, mange skolefolk altid har gjort i skole- og fritid uden ekstra tidsmæssige og økonomiske bevillinger?

Glimt fra Israel

Af Elna Woodhead (48)

f. Linné Andersen

Den presbyterianske kirke i Skotland begyndte missionshospitalet her i Tiberias i slutningen af sidste århundrede. Tiberias's befolkning bestod indtil 1948 dels af arabere og dels af jøder, siden udelukkende af jøder. Arbejdet var tænkt som et arbejde mellem jøder, men arabere ikke alene herfra, men fra hele Galilæa kom til hospitalet. — For ikke længe siden havde vi besøg af en præst fra Skotland, han er jøde, født her i Tiberias, og han fortalte om forholdene her, som han huskede dem i begyndelsen af dette århundrede. Han sagde bl. a., at når han færdedes på gaden og så en af lægerne fra hospitalet nærme sig, gik han hurtigt over på den modsatte side af gaden og passede omhyggeligt på, at end ikke skyggen af lægen skulle ramme ham, og samtidig ville han spytte efter ham. Omkring den tid udbrød der en meget alvorlig koleræpidemi, og det gjorde et mægtigt indtryk på nævnte præst, at missionens læger blev og kæmpede imod sygdommen, mens de jødiske læger tog bort for at undgå smitten. — Noget af modstanden mod de kristne var dermed brudt, og ikke så mange år senere blev han selv en kristen.

Siden 1948 har hospitalet været udelukkende for kvinder, og mere end tusinde spædbørn har hvert år siden først set dagens lys her. Overalt møder vi tillid og venlighed her, og hvorsomhelst vi kommer i hjemmene vil en af forældrene stolt pege på den eller de af børnene, som er født her. Mange mødre er draget hjem med en bibel eller dele deraf. Sygeplejerskerne får mange flere invitationer til at komme ud i hjemmene, end de kan efterkomme.

Mange kommer hertil for at få løsning på deres problemer. En dag kom en mand ind og bad om at måtte blive vist ind på kirkens kontor. Vi havde ingen præst på nævnte tidspunkt, så min mand tog sig af ham. Han var født i Tyskland, flygtede fra Hitler, kom over Holland til England og derfra videre til Kina, hvor han giftede sig med en kineserinde, hvis mor var kristen og far buddhist. Han bor ikke så langt herfra og arbejder hårdt på sin lille ejendom for at tjene nok til familiens underhold. Men han var skuffet over den religions-undervisning, børnene fik i skolen, ønskede de skulle oplæres til at tro på

Fra 70 forskellige lande er joderne kommet tilbage hertil. — For at hjælpe på sprogvanskelighederne har man rundt i landet skoler med kursus i hebraisk. — Min mand var på et sidste år, og forstanderinden — yderst til højre — forlangte, at hver elev skulle have hele bibelen på sit eget sprog og Det gl. Testamente eller hele bibelen på hebraisk. — Her ses forstanderinden dele bibelen ud.

Gud. Han fortalte endvidere, at han og hans kone havde set flere religioner på nærmere hold, og de var enige om, at moralsk set stod de kristne højest. Og han udtrykte ønsket om, at hans kone og børn måtte blive kristne. Han er en rigtig slider, ærlig og siger rent ud, at han ikke ønsker at blive en kristen for fortjenestens skyld. — Så mange kommer og beder om at blive kristne og skjuler ikke, at grunden er, at de ønsker hjælp til at rejse ud af landet. Jeg er sikker på, at om ovennævnte bliver overbevist om, at Jesus Kristus er Messias, vil han ikke gå tilbage for de trange kår, som vil følge med.

På samme tid kom en ung mand af en lidt anden type. Han fortalte, han lige var blevet færdig med at studere medicin i London, var født i Amsterdam i Holland og var fornylig blevet døbt i den baptistiske mission her i landet. Han overværede en operation, var med rundt på stuegang, men flere ting vakte imidlertid mistanke, og efter nogle dages forløb indrømmede han, at han ikke var læge, det hele var bare for at bo her gratis en tid. — En kommer her regelmæssigt med en bibel under armen og har enten glemt sin pung eller beder om logi for natten, da den »sidste« bus er gået. — Han er ikke den eneste, der går fra den ene mission til den anden og prøver på at pumpe missionærerne for penge.

I aftes var en af de hollandske læger ude, og han tog en ung mand op at køre, og da han var våd og ikke havde penge eller et sted at

Man har fundet rester af synagogen — vistnok fra Jesu tid — i Kapernaum. — Ellers er der intet tilbage af byen, jvf. Matt. 11, 23 og Luk. 10, 13—15.

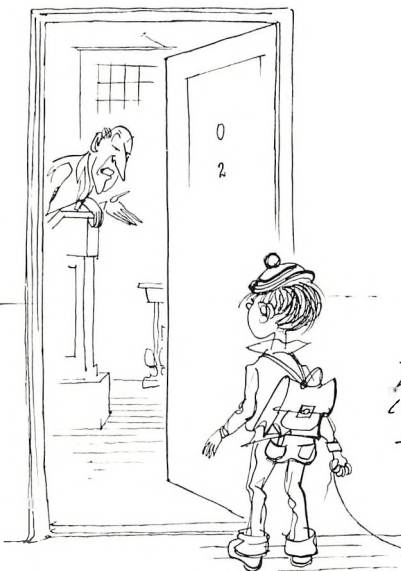
tage hen, tog lægen ham ind her for natten og gav ham noget at spise. I dag fortæller han, at han er fra Argentina, kom hertil for at studere landbrug og skulle rejse tilbage til Argentina igen, men blev kaldt ind som soldat, gjorde alt muligt for at slippe, stjal et pas og prøvede på at komme ud af landet, men blev fanget og måtte gå seks måneder i fængsel. Han siger, han har læst Det nye Testamente og læser hver dag flere kapitler i Bibelen. Er det hele opspind, eller er han af dem, der er i virkelig nød? Foreløbig har han fået lov at arbejde her en tid for kost og logi. — Man bliver så skeptisk, men en kold skulder åbner ikke vej for evangeliet, men på den anden side er det ikke vor opgave at dele penge ud til højre og venstre. Vi er her for at være et vidnesbyrd om den kærlighed, som Gud i Jesus Kristus har vist os, og vi trænger til forbøn, så vi må være det i ord og i gerning.

Hospitalets dage synes talte. Regeringen åbner egen fødeklínik ikke langt herfra, og dermed ophører den økonomiske støtte fra den side. Der er flere forslag fremme med hensyn til arbejdet i fremtiden. Der er mange jødekristne spredt ud over landet, de fleste svage og bekender ikke åbent for ikke at miste deres arbejde. Et forslag går ud på at gøre dette til et center for dem, så de ikke alene kunne åndelig set blive bygget op, men også få arbejde for en tid.

Vi tror, at Gud har en plan for dette steds fremtid, og fra Ham kan vi få visdom og kraft til at løse alle problemerne.

Tre tegninger fra en lærers hverdag

Af Henning Gantriis (39)

- Må jeg saa høre hvad
Karl ~~XII~~ sagde efter sit
lange ridt gennem Europa?
- Prrrr!!

(Undskyld - jeg var
blev et øjeblik
fra lousen for min
tid - men jeg synes
den er væk hyggelig
at du skal læse.)
GANTRIIS

- God morgen, min herre! Nu glæder vi os
alle overordentligt til at høre, om der
ogsaa i dag har en undskyldning
for at komme for sent!

At komme
efter kvotienten
er ikke imbecil

God
et dum

- Han er den mest intelligente elev
i min klasse - langt fremme for sin
alder ...!

40 års jubilarene

Af P. Madsen (18)

Dimittendholdet 1918 var det mindste hold i seminariets nyere historie. Krigsudbruddet i 1914 var vel medvirkende dertil, og mens »hele verden brændte«, og tusinder af jævnaldrende forblødte på slagmarkerne, »hyggede« vi os i Nissum og oplevede de rige udviklingsår. Vi var 13 i »F« i begyndelsen og det samme antal ved afslutningen i 1918, deraf dog kun 5 af de første 13. Klassens maksimum var 25, og der havde i tidens løb været 52 i den, deraf 9 damer, der imidlertid alle faldt fra på grund af forlovelser, sygdom eller andre grunde, som det f. eks. lød en dag på klassen til en: »Pho-o, det er jo håbløst.«

Det var et meget uensartet hold, flere med stærkt særpræg, og dog havde vi et godt kammeratskab. Der var cand. phil. Kramer fra Lemvig, som havde den forrettighed fremfor vi andre at måtte drive selvstudium i timerne, således fransk i dansktimerne. Med det for øje havde han en stabel lærde bøger liggende på sit bord; en dag ramlede det hele ned, og kandidaten udbrød forskrækket: »Men, o Kramer, faldt al Deres lærdom?«

Der var kunstmaleren og flegmatikeren Idus Heidemann, der dyrkede sin hobby flittigt og kunne stille i sivsko til gymnastik.

Vort bedste »hoved« var L. P. (nu Råsted), som tit af Krogsø fik at vide, at han havde en beget hjerne. Han var skakkonge på stedet i 3 år — »spille skak og ryge fæl tobak«, som det hed; mange pipepidser måtte undgælde, når der skulle grundes.

Vor største ånd var Bjerre Engsnap, Morten Larsens discipel og Grundtvig-tolker, senere teolog, nu provst i Lejrskov.

Af lærerne satte vi forstander Krogsø højest, det var hans friske, levende, kristne personlighed og hans inspirerende og fængende undervisning. Krogsø kunne tage enhver situation, og hans kvikke, satiriske replikker kunne nok sætte en mand på plads.

Jeg tror ikke just, at vor klasse var særlig højt anskrevet hos lærerne, men ved afskeden lød det dog til os fra forstanderen: »De har

overrasket os. Det kan De tage som en ros eller dadel, vi er lige glade.«

Vi blev spredt over det ganske land, tre af os kom til Sønderjylland og oplevede det store ved genforeningen, men fik ellers vor egentlige gerning andetsteds, fire kom i toppen af skolevæsenet. Fire er døde, vor gerning går på hæld. Måtte det være kendt, at vi var med til at »sprede lys og liv og ånd« i vort folk.

Førreste række: J. Skov Jensen, Leo Nabe-Nielsen, Anna Birthe Sand Garsdal, Anna Madsen, Herdis Hejbol, Ellen Havskov Kristiansen, lærer Stig Rosenstand, Arne Johannes Langdahl, Tage Jensen.

2. række: fru lærer Sorensen, fru lærer Walthor, lærer Chr. M. Christensen, fru lærer Christensen, lærer H. J. Hansen, forstander E. Hogel, fru forstander Hogel, frk. Gjelstrup, forstander P. C. Gjelstrup, lærer Johs. Hejbol, fru lærer Koch, lærer Alex. Koch, fru lærer Mojsgaard, lærer K. Mojsgaard.

3. række: lærer M. P. Sorensen, lærer M. Walthor, lærer T. Ringgaard, fru lærer Ringgaard, fru lærer Eriksen, lærer G. Eriksen, fru lærer Porup, lærer S. Porup, lærerinde Irk. E. Larsen, lærerinde Irk. E. Jensen, lærer Sv. Chr. Nielsen, lærerinde fru Elbæk Hansen, lærer Elbæk Hansen, lærerinde fru I. Tængsig Kristensen, lærer A. Tængsig Kristensen.

4. række: Emilie Bitsch, Anna Lodberg Andersen, Gerda Marie Driemann, Karen E. Brunsgaard Larsen, Kirsten Laddeker Hansen, Johanne Pedersen, Birgit Elkær, Kirsten Lysgaard Jørgensen, Ingeborg Kirstine Madsen, Tove Hermansen, Ellen Margrethe Wad, Helga Lund Vestbo, Ove Larsen, Inge Juul Pedersen, Karl Marius Maksten, Ernst Poulsen.

5. række: Elvin Jakobsen, Niels Braad Andersen, Knud Bech-Pedersen, Frede Bæk Fladkær, Peter Holst Thomsen, Arne Pedersen, Karl Erik Nielsen, Christen Jørgen Christensen, Erik Frimor, Niels Samuel Vagner, Knud Erik Risager, Henning Andersen Filttenborg.

Årets dimittender

Ved Ginner Eriksen (43).

1. *Anna Lodberg Andersen*, f. 2.10.1934 i Houvig, Holmsland Klit, dtr. af fisker N. P. Andersen.
2. *Niels Braad Andersen*, f. 14.7.1936 i Blenstrup, Himmerland, søn af L. P. Andersen (30). Gift med klassekammeraten Gerda Marie Dichmann. Ansat i Tørring St.
3. *Knud Bech-Pedersen*, f. 4.11.1930 i København, søn af gårdejer P. E. Bech-Pedersen, Kyvling v. Tarm. Ansat i Nykøbing, Mors.
4. *Emilie Bitsch*, f. 4.6.1936 i Hygum v. Lemvig, dtr. af Johs. B. (11). Gift med klassekammeraten Elvin Jakobsen. Ansat i Hvorup v. Nørresundby.
5. *Christen Jørgen Christensen*, f. 1.7.1935 i Ørsted v. Randers, søn af gårdejer P. A. Christensen, Binderuphøj, Ørsted. Ansat i Nykøbing, Mors.
6. *Gerda Marie Dichmann*, f. 14.4.1937 i Vestervig, dtr. af gårdejer L. G. Dichmann, Dalager, Bedsted. Gift med klassekammeraten Niels Braad Andersen. Ansat i Tørring St.
7. *Bingit Elkær*, f. 20.9.1934 i Vesterbølle dtr. af N. K. P. Elkær, Knudstrup. Gift med Niels Romvig Jensen (56). Ansat i Viborg.
8. *Henning Andersen Filtenborg*, f. 12.3.1934 i Thorsminde, søn af lærer K. Filtenborg, Stagsted, Vendsyssel. Ansat i Dronninglund.
9. *Frede Bæk Fladkær*, f. 16.8.1934 i Århus, søn af købmand J. L. Fladkær, Overlund, Viborg. Ansat i Holstebro. Soldat.
10. *Erik Frimor*, f. 6.10.1933 i Øsløs, Hanherred, søn af L. Bunch, Rær ved Thisted. Ansat i Struer.
11. *Anna Birthe Sand Garsdal*, f. 12.11.1936 i Struer, dtr. af pastor E. E. S. Garsdal, Struer. Gift med klassekammeraten Leo Nabe-Nielsen. Ansat i Vester Skerninge.
12. *Kirsten A. Ladekær Hansen*, f. 17.1.1936 i Skjern, dtr. af gårdejer Hans N. Hansen, Ladekær, Skjern. Ansat i Struer.
13. *Herdis Hejbøl*, f. 27.1.1936 i Nr. Nissum, dtr. af seminarielærer Johs. Hejbøl (21). Ansat i Hvorup, Nørresundby.
14. *Tove Hermansen*, f. 17.11.1936 i Ebeltoft, dtr. af fyrmester K. Hermansen, Bovbjerg. Ansat i Olsker, Bornholm.
15. *Elvin Jakobsen*, f. 28.9.1935 i Fiskbæk, Nr. Vium, søn af gårdejer F. Jakobsen, Astrup, Skjern. Gift med klassekammeraten Emilie Bitsch. Ansat i Hvorup, Nørresundby.
16. *Jens Skov Jensen*, f. 21.7.1920 i Nr. Felding, søn af landmand M. Jensen, Gråmose pr. Engesvang. Ansat i Nykøbing, Mors.
17. *Tage Jensen*, f. 11.3.1930 i Hillerslev, Thy, søn af gårdejer C. A. Jensen, Brund pr. Thisted. Ansat i Vang v. Thisted.

18. *Kirsten Elinor Lysgaard Jørgensen*, f. 7.7.1932 i Aulum, dtr. af gårdejer O. A. Jørgensen, Asbækhedegård, Aulum. Ansat i Viborg.
19. *Ellen Kristiane Hanskov Kristiansen*, f. 28.7.1936 i Houe v. Lemvig, dtr. af gårdejer J. H. Kristiansen, Sdr. Byskov, Nr. Nissum. Ansat i Kolding.
20. *Anne Johannes Langdahl*, f. 29.10.1936 i Hjeds, Himmerland, søn af gårdejer M. Langdahl, Hjeds. Ansat i Nr. Kongerslev, Himmerland.
21. *Karen Elisabeth Brunsgaard Larsen*, f. 12.7.1936 i Arnborg v. Herning, dtr. af afdøde gårdejer J. Larsen. Ansat i Grindsted.
22. *Ove Larsen*, f. 5.12.1935 i Svendborg, søn af amtstuefuldmægtig W. J. Larsen, Tønder. Gift med klassekammeraten Inge Juhl Pedersen. Ansat i Skagen.
23. *Anna Madsen*, f. 27.2.1930 i Rør v. Thisted, dtr. af pensionatsejer Aksel M., Nr. Nissum. Ansat i Kolding.
24. *Ingeborg Kirstine Madsen*, f. 6.9.1932 i Hørby v. Sæby, dtr. af gårdejer M. M. Madsen. Ansat i Skæring.
25. *Leo Nabe-Nielsen*, f. 18.1.1935 i Fjerritslev, søn af forstrelærer V. S. Nabe-Nielsen, Albæk. Gift med klassekammeraten Anna Birthe Sand Garsdal. Ansat i Vester Skerninge.
26. *Karl Erik Nielsen*, f. 1.11.1934 i Nykøbing Mors, søn af chauffør V. G. Nielsen. Soldat.
27. *Karl Marius Maksten*, f. 5.7.1929 i Års, søn af maskinarbejder N. Nielsen, Norresundby. Ansat i Tarm.
28. *Anne Pedersen*, f. 6.11.1935 i Vindblæs, Himmerland, søn af lærer A. Pedersen. Ansat i Neksø.
29. *Inge Juhl Pedersen*, f. 22.5.1935 i Vejle, dtr. af Frode Pedersen (28). Gift med klassekammeraten Ove Larsen. Ansat i Skagen.
30. *Jobanne Pedersen*, f. 24.5.1936 i Oksby v. Varde, dtr. af gårdejer Pedersen, Langagergård, Oksby. Ansat i Nykøbing, Mors.
31. *Ernst Poulsen*, f. 1.10.1929 i Århus, søn af gårdejer M. Poulsen, Klostergården, Langå. Ansat i Tørring St.
32. *Knud Erik Risager*, f. 11.6.1933 i Tolne, søn af husmand J. C. Risager, Hedevang, Lyngså. Gift med klassekammeraten Helga Lund Vestbo. Ansat i Enslev, Djursland.
33. *Peter Holst Thomsen*, f. 4.4.1936 i Fovslet v. Kolding, søn af gårdejer H. S. Thomsen, Troldholm, Fovslet. Ansat i Vamdrup.
34. *Ellen Margrethe Wad*, f. 16.12.1934 i Hjerm, dtr. af gårdejer Knud C. J. Wad, Hjerm. Ansat i Kolding.
35. *Niels Samuel Vagner*, f. 29.9.1936 i He, søn af gårdejer L. B. Vagner, Sandal, He. Soldat.
36. *Helga Lund Vestbo*, f. 1.11.1936 i Egvad sogn, dtr. af Emanuel Vestbo, Brosbol pr. Tarm. Gift med klassekammeraten Knud Erik Risager. Ansat i Enslev, Djursland.

Af årets dagbog

Ved J. Søndergaard Jacobsen (06).

Ansættelser

14. M. J. Kirk, Hammerum, skoleinspektør samme sted
19. J. K. Jeppesen, Rold, Fyn, l. ved Gadsbølle centralskole
20. Kr. R. Lauritsen, Agtrupskov, l. l. i Sdr. Bjert
23. Kr. J. Vestergaard, Nykøbing M. ovl. sst.
24. N. Ernstsen, kml. i Fredericia
24. Alfred Sørensen, Stestrup, kml. i Rødby
24. Magnus Skadborg, Arnborg, l. l. i Vejrum
27. Svend Sørensen, Donslund, ovl. i Holstebro
28. Evald P. Ruby, stadsskoleinsp. i Holstebro
31. Em. Nykjær, Sædding, skoleinsp. i Langaa
32. Hans Verner Bundgaard, True, ovl. i Vejlbj-Risskov
33. Agnes K. Vestergaard, Hedensted, li. i Hvide Sande
35. Jens O. B. Østergaard, Ramsing, kml. i Skive
37. Marius Ramskov Andersen, Midelfart, skoleinsp. i Give
37. Hartvig Eriksen, Hygum, kml. i Ebeltoft
39. Ejvind Bjerre, Bredsted, Sydslesvig, ovl. i Holbæk
40. Kristen Sloth, Hyrup, l. l. i Erritsø v. Fredericia
40. Sv. Aage Dalgaard, Mastrup, l. l. i Østerbølle v. Aalestrup
40. Emil Øye, Frederikshavn, ovl. sst.
40. K. K. K. Boe, Lemvig, ovl. sst.
41. Niels Hove Jacobsen, Handbjerg, kml. i Bagsværd
42. Johs. E. Andersen, Voldby, leder af Nørre Herreds centralskole, Djursland
43. Johs. Blæshjerg, Herning, l. i Kibæk
43. P. Ronn Nielsen, Kallerup, l. i Sejerslev, Mors
44. N. Skaaning Nielsen, Hornum, l. l. sst.
44. Arne Møller Pedersen, Gelting, Sydslesvig, l. l. i Herborg
45. P. Moesgaard Pedersen, kml. i Dalum
45. Ernst Hyldgaard, Fur, kml. i Løgstor
48. Kaj Elkjær Jeppesen, Brædstrup Realskole, viceinsp. sst.
49. Robert Jensen, Als Østj., ansat i Ringe
50. Stig Holdgaard, l. l. i Harboore
50. Aksel Chr. Andersen, Ørum, Djursl., l. l. sst.
52. Bent Holmstrup, Struer, l. l. i Hundborg, Thy
52. Mogens Mørch, Attrup, encl. i Karrebækstorp, Karrebæksminde
53. Svend Pilgaard, Thyborøn, l. l. i Handbjerg
53. Ida Hejbøl, Brædstrup Realskole, ovl. sst.
54. Elisabeth Forbeck Christensen, kml. i Holstebro
53. Martin Feldborg Nielsen, l. i Sorterup-Ortestrup v. Slagelse
55. Olaf Roesgaard, Vejle, kml. i Gørding
56. Eva Kristiane Kristensen, Skovsgaard, li. i Scvel
56. Karen Ebba Jensen, Langaa, li. i Hadsund
56. Malte Dalsgaard Hansen, Ronnum, l. i Agedrup, Fyn
56. Erik Noe, Holstebro, kml. i Ikast
56. Christian Nielsen, l. i Overlund v. Viborg
57. Torleif Andersen, Fur, l. i Karup

57. Erik Ørskov, fast vk. i Sundby-
Hvorup

Viede

52. Ejnar Christiansen og sygeplejer-
ske Karen Iversen, Nr. Nissum,
20. juni
55. Orla Nedergaard og Inger Jensen,
Byrum, Læsø, 31. marts
56. Ingrid Stubkjær Klausen og
56. Svend Christian Nielsen, 12. juli
57. K. E. Nedergaard Kristensen og
Bodil Kaag Høgsgaard, 2. aug. i
Nr. Nissum kirke
58. Niels Braad Andersen og
58. Gerda Dichmann
58. Knud Erik Risager og
58. Helga Vestbo
58. Ove Larsen og
58. Inge Juhl Pedersen

Andet

26. Kr. Madsen i seminariets besty-
relse
46. Inger Lillelund har udgivet en
»Skrivemetodik«
48. Joh. Stokholm, faglærereksamen i
naturlære
55. Stinne Olivarius, DMS-missionær
på Formosa

Afsked

15. J. M. N. Hagelskjær, Daastrup,
31. juli
17. Anders Carl Gunholm, Aller,
31. dec.
19. Chr. P. Plet, Sønderhaa
42. Aage Agergaard, Klegod — med
ventepenge

Uden pension

52. Marie Møller, f. Christensen, Ans
58. Birthe Nabe-Nielsen, f. Garsdal,
V. Skerninge, 31. okt.

Døde

- Sem. — Fhv. seminarielærer, pastor
emer. P. Sørensen, sidst præst i
Gjern, død på Gjern Hvilehjem
6. juli, begr. på Gaarslev kgd. —
Fru Sørensen døde et par måne-
der før.
00. Kristen Kristensen, Ringkøbing,
fh. Yllebjerg, 2/10
00. Niels Nielsen, fh. Sivested, død
5/5 på hvilehjemmet Bethania i

Jelling. Begravet 9/5 på Skibet
kirkegård. Begravelsen forrettedes
af afdødes brodersøn, pastor Ove
Nielsen, Nr. Nissum

00. Fru Maren Nielsen døde 1/11.
02. S. M. Sørensen, Aarhus, fh. Nørre
Nissum ø. skole, 20/1
03. Søren Sørensen Høegh, Stenlille,
fh. Stenmagle
05. Lars Peter Andersen, Slagelse, fh.
Haldagermagle, 24/7
07. J. Chr. Clausens hustru Kirsten,
f. Christensen, død i juli
07. Niels Christian Graversen, Es-
bjerg, 21/10
08. P. Poulsen Pedersen, Fredericia,
fh. Pindstrup
09. Jeppe Bjergved, Herning, 27/8
09. J. A. N. Strunges hustru, Laura,
f. Nielsen, død 30/4
10. Jacob Vestergaard Jacobsen,
Løvel, død i nov.
10. Kristen Jørgensen Vorstrup, fh.
Hyllebjer, død i juli
12. Henry Nyhuus, Esbjerg
13. Marinus Christensen, fh. Nor-
drup, 24/10.
12. Jens Andersen, Holstebro, fh.
Egebjerg pr. Vinderup
18. Idus F. Heidemann, fh. Sillerslev,
Mors, død i juni
20. Mads Chr. Mernild, Harboøre,
21/1
23. Astrid Andersen, Melby
27. Harald Nielsen Dyrholm, Aarhus,
26/9. Fru Dyrholm døde ca. 3
uger før
46. Anthon Møller Jensen, Glostrup,
26/8

1958